

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Sandas idrottshögstadiums arbete
vid elevers övergångar till årskurs 7 i Jönköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av arbetet med elevers övergångar till årskurs 7. Syftet är att granska hur skolor arbetar med elevers övergång till årskurs 7 för att skapa kontinuitet och progression i elevers lärande och utveckling. Det är arbetet vid den mottagande årskursen som är föremål för granskning.

De övergripande frågeställningarna är:

- 1) I vilken utsträckning inhämtar skolan systematiskt information om elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar?*
- 2) I vilken utsträckning används den inhämtade informationen för att skapa kontinuitet och progression i elevers lärande och utveckling?*

Frågeställningarna ska besvaras inom ramen för varje enskilt granskningsbeslut på verksamhetsnivå samt på övergripande nivå inom ramen för en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Granskningen genomförs i 17 skolor. I urvalet ingår såväl kommunala som fristående skolor belägna i större och mindre kommuner. Sanda idrottshögstadium med Jönköpings kommun som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Sanda idrottshögstadium den 10 och 11 januari 2018. Besöket genomfördes av utredarna Hans-Göran Arvidsson och Marie-Louise Hultman. Föredragande för beslutet är utredare Marie-Louise Hultman. Intervjuer med elever, vårdnadshavare, lärare, elevhälsa och skolledning har genomförts. Inspektörerna tog också del av elevdokumentation som fördes över i samband med övergången 2017.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Inhämta information

Skolinspektionen bedömer att Sanda idrottshögstadium inte på ett systematiskt sätt inhämtar information om elevernas kunskapsnivå, behov och förutsättningar inför övergången årskurs 7. Granskningen visar att skolan saknar en tydlig struktur för hur överlämningen av information ska gå till. Exempelvis saknas skriftliga rutiner, handlingsplaner, blanketter eller checklistor som tydliggör vilken information som ska inhämtas och hur den ska föras vidare till berörd personal. Förutom den dokumentation som finns i elevernas elevakter sker all annan informationsöverföring muntligt.

Vid överlämningsmöten i juni med avlämnande skolor får specialpedagogen vid Sanda idrottshögstadium muntlig information om elever som är i behov av särskilt stöd eller som av andra skäl behöver uppmärksammas. Specialpedagogen överför sedan denna information muntligt till arbetslaget inför skolstarten. Den information som mentorn får vid välkomstsamtalet med elever och vårdnadshavare förs också muntligen vidare till berörda lärare.

Granskningen visar att skolans arbete med att inhämta information om elever inför övergången till årskurs 7 saknas i skolans kvalitetsarbete. Det har inte förekommit någon gemensam diskussion mellan rektorn, lärarna och elevhälsan för att skapa en samsyn kring vilken information om eleverna som behöver inhämtas och hur den ska användas för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas lärande. Rektorn har inte heller sett till att arbetet med övergången mellan årskurs 6 och 7 följts upp eller utvärderats.

Använda informationen

Skolinspektionen bedömer att lärarna till viss del använder den inhämtade informationen om eleverna för att anpassa undervisningen. Granskningen visar att rektorn och specialpedagogen avgör vilken information i elevakterna som ska föras vidare och till vilken personal. Av granskningen framgår vidare att skolan i hög grad tar tillvara och använder sig av information som handlar om särskilt stöd till elever med tydliga utredda behov, exempelvis dyslexi. Eventuell information om elevernas kunskapsnivå och anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen används i mindre utsträckning.

Granskningen visar att lärare på Sanda idrottshögstadium har möjlighet att ta del av elevernas betyg och annan dokumenterad kunskapsutveckling genom kommunens digitala plattform. Det framgår dock av granskningen att den informationen inte används särskilt mycket. Lärarna tar del av den muntliga information som de får av specialpedagog och mentor men uppger att de väljer att först bilda sig en egen uppfattning om eleverna innan de sätter in anpassningar av olika slag.

Av granskningen framgår vidare att avsaknad av specialpedagog under hösten 2017 medfört att ingen uppföljning gjorts av om eller hur informationen om elevers behov av särskilt stöd och anpassningar har använts i undervisningen.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Skolan behöver inhämta ett bredare underlag på såväl individ- som gruppnivå om alla elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig utsträckning inhämtar information om alla elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar för att kunna skapa sammanhang, kontinuitet och progression i lärandet. Granskningen visar att den information Sanda idrottshögstadium inhämtar enbart berör elever som de avlämnande skolorna bedömer vara i behov av särskilt stöd eller av andra anledningar behöver uppmärksammas. Andra elevers eventuella behov och förutsättningar i olika lärandesituationer efterfrågas i liten utsträckning. Det handlar exempelvis om hur elever som lätt når kunskapskraven ska

utmanas. Skollagen är tydlig med att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Sanda idrottshögstadium efterfrågar inte information om innehållet i den undervisningen eleverna har fått i de avlämnande skolorna. Skolan behöver exempelvis informera sig om vilka kunskapsområden eller arbetsområden som eleverna har arbetat med i olika ämnen eller vilka förmågor eleverna har, eller inte har, tränat på. I granskningen ges exempel på att elever haft svårigheter att hänga med i undervisningen beroende på bristande förkunskaper eftersom de inte hunnit med alla kunskapsområden i den avlämnande skolan. Ytterligare ett exempel är elever som uppger svårigheter med ämnesspecifika begrepp då de haft undervisning på engelska och då använt de engelska begreppen i stället.

Vid välkomstsamtalet, några veckor in på höstterminen, har elever och vårdnadshavare möjlighet att informera mentorn om respektive elevs intressen, behov, hur de bäst lär sig och annat som vårdnadshavare och elever upplever viktigt att skolan får veta. Den informationen för mentorn sen muntligen vidare till berörda lärare.

Läroplanen betonar att lärarna inför övergångar ska utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utbildning och lärande.

- Skolan behöver skapa ändamålsenliga handlingsplaner och rutiner för hur information om elevers kunskapsnivå, behov och förutsättningar i olika lärandesituationer inhämtas, sprids och används.

Skolinspektionen bedömer att avsaknaden av handlingsplaner och rutiner för hur information om eleverna ska spridas inom skolan och hur den ska används i hög grad är personberoende och informell. Det framgår av granskningen att Sanda idrottshögstadium saknar skriftliga rutiner, handlingsplaner eller blanketter som tydliggör vilken information som ska inhämtas och hur den ska föras vidare till berörd personal. Skolan har inte utarbetat någon egen checklista eller liknande över vilken information de behöver efterfråga för att skapa kontinuitet i varje elevs lärande inför övergången till årskurs 7. Det är därför upp till de avlämnade skolorna att avgöra vilken information om eleverna som ska överföras.

Granskningen visar vidare att informationen till specialpedagog, elevhälsoteam, mentorer och lärare som ska undervisa eleven hela tiden sker muntligt. Vid enbart muntlig överföring finns risk att olika personer uppfattar informationen olika och därför också agerar på olika sätt, samt att det vid exempelvis lärarbyten kan vara svårt att säkerställa att den nya läraren får tillgång till fullständig och relevant information. I granskningen framkom exempel på att en vikarie inte hade fått viktig och, för eleven, avgörande information om behov av särskild anpassning.

- Rektorn behöver se till att arbetet med övergången till årskurs 7 följs upp och utvärderas som en del i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte skapat förutsättningar eller rutiner för att följa upp och utvärdera skolans arbete med övergången till årskurs 7. Detta innebär dels att rektorn skapar förutsättningar för en samsyn kring vilken information som behöver efterfrågas, hur den ska spridas och användas samt former för att kontinuerligt utvärdera detta arbete. Dels att följa upp om inhämtad information används så att elever tidigt får det stöd och de anpassningar de behöver. Granskningen visar att det saknas en diskussion på skolan kring vilken information som ska efterfrågas från avlämnande skolor och hur övergångsprocessen ska gå till.

Granskningen visar också på behovet av att involvera lärare, elevhälsan, avlämnande skolor, elever och vårdnadshavare för att identifiera brister och vidta åtgärder. Det framkommer i granskningen att särskilt lärarna och elevhälsans personal ser risker med att huvuddelen av inhämtandet och spridandet av information kring eleverna sker muntligt. I intervjuerna med vårdnadshavare, elever och framför allt med avlämnande skola framkommer flera exempel på synpunkter och erfarenheter som kan bidra till att utveckla arbetet med elevernas övergång till Sanda idrottshögstadium.

Enligt skollagen ska varje huvudman systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Motsvarande planering, uppföljning och utveckling ansvarar rektor för på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete betonar dessutom vikten av att uppföljning, analys samt planering och prioritering av utvecklingsinsatser görs i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet.¹

¹ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, s. 11.

1.1 Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2 december 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping Skolinspektionen*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:11437) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Carin Holtz

Enhetschef/Beslutsfattare
Signerat av: Carin Holtz

X Marie-Louise Hultman

Föredragande/Utdare
Signerat av: Marie-Louise Hultman

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--](https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-vid-elevers-overgang-till-arskurs-7/)

[granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-vid-elevers-overgang-till-arskurs-7/](https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-vid-elevers-overgang-till-arskurs-7/)

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Sanda idrottshögstadium ligger i Huskvarna och har Jönköpings kommun som huvudman. Skolan omfattar årskurserna 7– 9 med totalt 228 elever, varav 75 elever går i årskurs 7. Sanda har inget eget upptagningsområde utan antar elever från samtliga skolor i kommunen. Höstterminen 2017 tog skolan emot elever från 21 olika skolor i kommunen, både kommunala och fristående. Antagningen av elever sker utifrån elevens idrottsmeriter enligt en dokumenterad antagningsprocess.

Bilaga 2: Rättslig reglering

Skollagen (SFS 2010:800)

1 kap. 4 § 1-2 st.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. [...]

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. [...]

3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

3 kap. 5a §

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

3 kap. 8 § 1 st.

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

3 kap. 9 § 1 st.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Förordning (SKOLFS 20110:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet

1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

2.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Riktlinjer

Läraren ska

- i samverkan med förskollärare i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande,
- i samverkan med arbetslaget i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar,
- vid övergångar särskilt uppmärksamma elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och
- ta tillvara möjligheter till kontinuerligt samarbete om undervisningen i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.